

Între promovare și repetenție. O abordare statistică a învățământului superior românesc (1974-1988)*

Valentin Maier

Cuvinte cheie: *învățământ superior, instituții, studenți, promovare, statistici*

Învățământul superior a intrat, în perioada comunistă, într-o nouă etapă caracterizată, între altele, de creșterea numărului de instituții de învățământ superior, a numărului de specializări, a numărului de studenți și absolvenți. În același timp, ca orice domeniu de activitate, după 1948, a avut de suferit influența planului politic, care a grevat asupra funcționării sale. Principalele efecte ale imixtiunii politice în învățământul superior, evidente în special în anii 1950, au fost epurările cadrelor didactice considerate „necorespunzătoare din punct de vedere politic”¹, impunerea modelului sovietic în ceea ce privește decizia înființării unor noi instituții (precum cele cu profil monoindustrial pentru necesitățile industriei lemnului, industriei extractive etc.), dar și afirmarea continuă a primatului științei sovietice în actul educațional. De la mijlocul anilor '60, presiunea ideologică a mai scăzut², dar spre

* Documentarea pentru acest articol a fost realizată în cadrul proiectului *Planificare economică, învățământ superior și acumularea capitalului uman în România în timpul regimului comunist (1948-1989)*, finanțat printr-un grant al Consiliului Național al Cercetării Științifice, CNCS –UEFISCDI, număr de proiect PN-II-ID-PCE-2011-3-0476.

¹ Despre situația învățământului superior în primii ani ai comunismului, inclusiv problema epurărilor din rândul cadrelor didactice, vezi Maria Someșan, *Universitate și Politică în deceniile 4-6 ale secolului XX. Episoade și documente*, București, 2004.

² În anii 1960, regimul comunist românesc a intrat într-o ușoară perioadă de „dezgheț”, în timpul căruia au fost criticate unele măsuri anterioare, precum preluarea modelului sovietic în toate domeniile de activitate, inclusiv în învățământul superior (Jan Sadlak, *Higher Education in Romania, 1860-1990: Between Academic Mission, Economic Demands and Political Control*, Buffalo, 1990, p. 37).

sfârșitul anilor 1970 și mai ales în anii 1980, învățământul superior a trebuit să facă față altor presiuni, în special de natură financiară. Situația precară a economiei a dus la reduceri de finanțare în mai multe domenii, printre care s-a regăsit și învățământul superior³. În consecință, s-a înregistrat scăderea cifrei de școlarizare la științele socio-umane⁴, contracția structurală atât în cazul specializărilor, cât și în cel al facultăților⁵, sau creșterea gradului de atracție a studenților străini în schimbul plății taxelor de școlarizare⁶.

Pe acest fundal al problemelor bugetare, dublate de o înăsprire a controlului ideologic, ne propunem analiza situației de la sfârșitul anilor '70 și în cursul anilor '80, analiză structurată pe răspunsurile la câteva întrebări: Se poate observa o creștere a competiției în actul educațional pe parcursul perioadei 1974-1988? Care a fost raportul dintre numărul studenților promovați și cei nepromovați? Care a fost centrul/instituția de învățământ superior cu cei mai mulți studenți promovați/nepromovați? A fost învățământul de medicină și farmacie tipul de învățământ

³ Pentru o privire generală asupra evoluției învățământului în comunism, vezi și Bogdan Murgescu, *România și Europa: acumularea decalajelor economice (1500-2010)*, Iași, 2010, p. 385-391. Pentru contextul legislativ în care s-a dezvoltat învățământul se pot consulta lucrările Gheorghe Bunescu (coord.), *Antologia legilor învățământului din România*, București, 2004; Andrei Florin Sora, *Evoluția calificărilor din învățământul universitar românesc, 1968-2011*, București, 2011, p. 8-18; Idem, „Politizare și politehnizare în România comunistă. Repere legislative privind învățământul superior (1948-1989)”, în *Arhivele Olteniei*, serie nouă, nr. 27/2013, p. 155-168. Vezi și exemplul de scădere a cifrelor de școlarizare din anul 1982/1983 la Matei Gheboianu, „Policy of Reduction of Study Places in Communist Romania: Case Study of the Academic Year 1982-1983”, în *International Review of Social Research*, no. 4/2014, p. 97-110.

⁴ Numărul de studenți a scăzut atât de mult încât, în 1989, România ocupa penultimul loc din 24 de state europene în ceea ce privește acest indicator; vezi Constantin Grigorescu (coord.), *Nivelul dezvoltării economico-sociale a României în context european*, București, 1993, p. 228.

⁵ În perioada analizată, aceste măsuri au fost luate în special în anii 1974 și 1977, odată cu introducerea, respectiv modificarea profilelor de specializare. Ultima importantă modificare structurală și, totodată, cea mai severă în învățământul superior a fost cea din 1986. Spre exemplificare, a se vedea situațiile din învățământul agricol, artistic și educație fizică și sport: Valentin Maier, „Dezvoltarea învățământului superior agricol românesc în perioada comunistă”, în *Studii și articole de istorie*, tom LXXXII, 2015, p. 162-174; Idem, „Evolution of the Artistic Higher Education in Communist Romania in the Years 1948-1989”, în *International Review of Social Research*, nr. 4/2014, p. 131-148; Pompiliu-Nicolae Constantin, Valentin Maier, „Învățământul superior de educație fizică și sport în România (1948-1989)”, în *Danubius*, nr. 32, 2014, p. 345-368.

⁶ În special în învățământul medical și farmaceutic.

superior cu cei mai mulți studenți promovați? Care a fost instituția cu cei mai mulți studenți promovați cu medii cuprinse între 9 și 10? A fost observabilă o legătură între scăderea numărului de studenți în anii 1980 și creșterea numărului de studenți nepromovați? Pentru a ne fundamenta cercetarea, am folosit datele statistice preluate din Arhiva Institutului Național de Statistică (AINS), din documentele cuprinse în „Învățământul superior la sfârșitul anului universitar din perioada 1974/1975 – 1988/1989”, date pe care le-am contextualizat și analizat și cu ajutorul unor acte legislative și lucrări publicate.

Cadrul de funcționare a învățământului

Pentru început, merită menționat că, în anul 1974, în învățământul superior românesc funcționau 19 centre universitare, în acel an fiind puse bazele profilelor de specializare⁷ (vezi fig. 1).

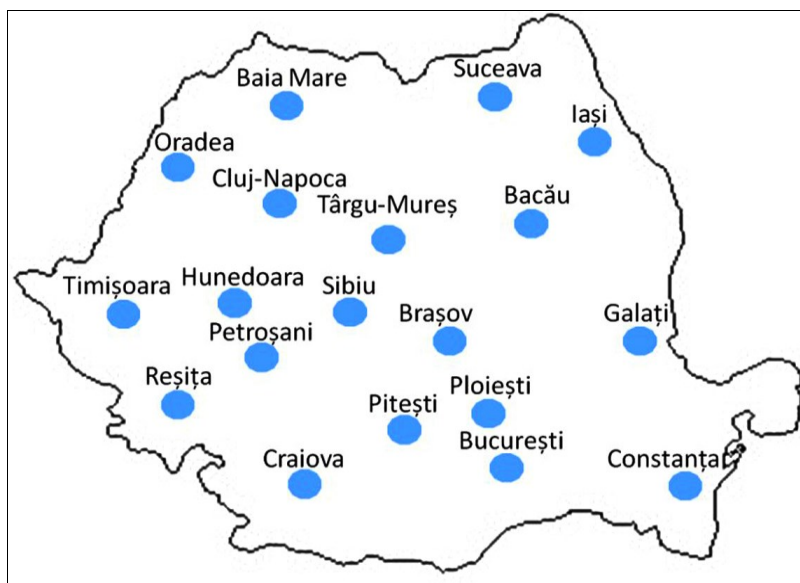

Fig. 1. Harta centrelor universitare în perioada 1974-1988

⁷ Decretul Consiliului de Stat (DCS) nr. 147 din 5 iunie 1974 privind nomenclatorul profilelor și specializărilor din învățământul superior, precum și instituțiile și facultățile din sistemul Ministerului Educației și Învățământului. În 1977 a primit câteva modificări prin DCS nr. 209 din 12 iulie 1977 pentru modificarea anexelor nr. 1 și 2 la DCS nr. 147/1974.

Cadrul legislativ avea la bază Legea învățământului din 1968⁸, înlocuită în 1978 cu una nouă⁹. Prin acest din urmă act normativ a fost lansat „principiul politehnizării”, care avea la bază „îmbinarea strânsă a muncii, învățământului și cercetării”, factori considerați cruciali în asigurarea progresului economic, în expresia epocii¹⁰. În acord cu acest principiu, învățământul superior a fost reorganizat, rolul științelor și al învățământului tehnic crescând simțitor în detrimentul celorlalte tipuri de învățământ superior. În acest context, este interesant de aflat cum a influențat reorientarea învățământului situația rezultatelor la învățatură de la sfârșitul fiecărui an universitar din perioada 1974-1988.

În tabelul 1 vom prezenta o situație generală a numărului de studenți promovați și nepromovați la sfârșitul anilor universitari.

Tabelul 1. Situația studenților promovați și nepromovați la sfârșitul anilor universitari în perioada 1974-1988

Anul	Studenți la sfârșitul anului universitar	Studenți promovați	Studenți nepromovați
1974	153276	133383	19893
1975	164995	142013	22982
1976	176006	154343	21663
1977	184762	160726	24036
1978	186667	170500	16167
1979	194276	178187	16089
1980	185633	177556	16047
1981	190726	173262	17464
1982	181130	162818	18312
1983	174305	157269	17036
1984	166355	149473	16882
1985	159979	142750	17229
1986	157474	142405	15069
1987	157994	142397	15597
1988	160182	146577	13605

Sursa: AINS, „Învățământul superior la sfârșitul anului universitar din perioada 1974/1975 – 1988/1989”.

⁸ *Legea nr. 11* din 13 mai 1968 privind învățământul în Republica Socialistă România.

⁹ *Legea Educației și Învățământului nr. 28* din 21 decembrie 1978.

¹⁰ *Ibidem*.

Datele anterioare pot fi privite într-o lumină nouă cu ajutorul graficului prezentat în fig. 2.

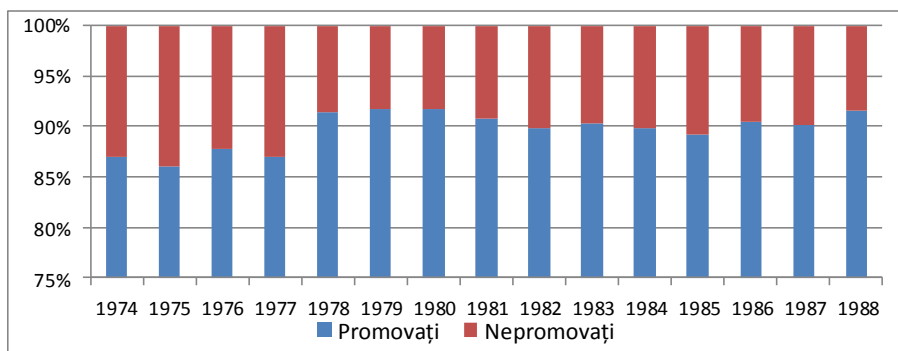

Fig. 2. Proportia studenților promovați și a celor nepromovați în totalul studenților de la sfârșitul anilor universitari

(Sursa: Date statistice prelucrate pe baza AINS, „Învățământul superior la sfârșitul anului universitar din perioada 1974/1975 – 1988/1989”)

După cum s-a putut constata, în perioada analizată, cel puțin 85% din totalul studenților promovau anul universitar în care erau înscriși, ceea ce a făcut ca, în medie, 90% dintre studenți să fie promovați și doar 10% nepromovați.

Promovabilitate/nepromovabilitate

Dintre studenții care au promovat anul universitar, marea majoritate au avut medii cuprinse între 7 și 8,99 (54%), 28% aveau medii între 5 și 6,99 și doar 18% dintre ei au reușit să încheie anul universitar cu medii între 9 și 10. Dacă în ceea ce privește proporția celor care încheiau cu medii între 9 și 10 nu putem observa evoluții semnificative, se evidențiază o ușoară creștere a studenților cu medii între 5 și 6,99, din anul 1983 până în 1986. În ultimii ani de comunism, a scăzut numărul studenților nepromovați, iar cei care promovau încheiau anul universitar în general cu medii între 7 și 8,99, proporția studenților cu celelalte medii fiind în scădere. Putem pune acest fenomen pe seama interesului pe care îl avea regimul de a raporta și în acest sector performanțe, dar nu putem neglija atenția specială acordată de universități problemei. Nu puține au fost cazurile în care profesorii făceau ore de pregătire suplimentară.

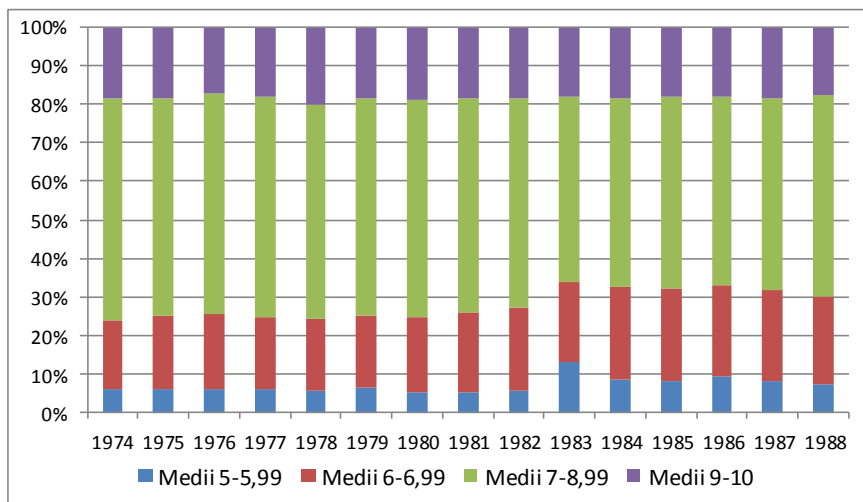

Fig. 3. Mediile studenților promovați (proporții)

(Sursa: Date statistice prelucrate pe baza AINS, „Învățământul superior la sfârșitul anului universitar din perioada 1974/1975 – 1988/1989”)

În categoria studenților nepromovați se regăseau repetenții, exmatriculații sau cei cu situația neîncheiată. În cifre brute, situația lor era cea reprezentată în fig. 4.

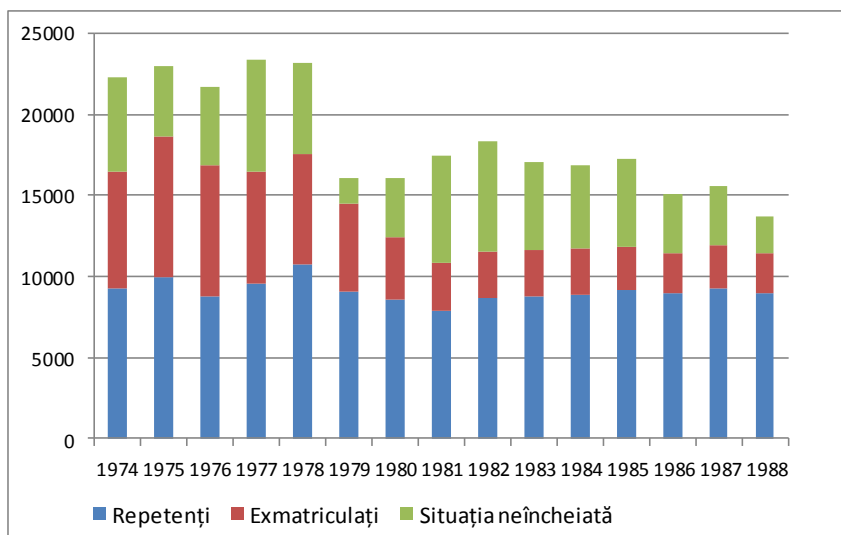

Fig. 4. Cauzele de nepromovabilitate în rândul studenților
(Sursa: AINS, „Învățământul superior la sfârșitul anului universitar din perioada 1974/1975 – 1988/1989”)

Graficul anterior (fig. 4) este important pentru că evidențiază mai multe probleme. În primul rând, ne permite să constatăm că, din anul 1979, a scăzut vizibil numărul studenților nepromovați, de la o medie de 22.695 de studenți pentru anii 1974-1978, la o medie de 16.988 pentru anii 1979-1983 și chiar 15.685 studenți pentru perioada 1984-1988. Cel mai probabil, numărul mic de locuri la admiterea în învățământul superior a generat o triere mai dură a candidaților. De asemenea, situația dificilă a societății în anii 1980 a crescut competiția pentru medii mari, care să-i ajute pe studenți în obținerea unui post bun la repartizare. Oferta de locuri de muncă era, spre finalul perioadei comuniste, din ce în ce mai puțin generoasă cu noii absolvenți, din cauza „înghețării” concursurilor pentru mai multe categorii de posturi. În același timp, este posibil ca studenții să obțină mai ușor medii de promovare a anului universitar pentru a nu da prilej unor manifestări de nemulțumire, inclusiv față de contextul socio-politic și economic. În general, în urma analizei datelor rezultă că s-a redus proporția studenților care aveau situația neîncheiată și a celor declarați exmatriculați, pe fondul creșterii numerice a celor repetenți, a căror proporție, în perioada 1986-1988, s-a apropiat și chiar a depășit, în 1988, pragul celor 60%.

Statistica raportată la centrele universitare

Deplasându-ne atenția dinspre situația generală a finalului de an universitar către situația de la nivelul celor 19 centre de învățământ superior, putem observa că cea mai mică pondere a studenților nepromovați a fost în Târgu Mureș (3%) și cea mai ridicată în Ploiești (20%)¹¹.

La Târgu Mureș au funcționat trei instituții de învățământ superior: Institutul de Subingineri, Institutul de Teatru și Institutul de Medicină și Farmacie. Dintre acestea, ultimele două aveau rate mari de studenți promovați și chiar promovați cu medii mari, tendință specifică, de altfel, învățământului artistic și celui medical și farmaceutic. Promovabilitatea mai slabă la Craiova poate fi explicată prin faptul că în cadrul Universității din localitate erau incluse facultăți diverse sub raportul domeniilor (Științe ale Naturii, Filologie, Științe Economice, Electrotehnică, Mecanică, Agronomie – pentru anul 1988), atât din rândul științelor exacte, cât și din cel al științelor socio-umane¹².

¹¹ Datele au fost obținute prin colectarea inițială a datelor statistice pe centre universitare (componente a una sau mai multe instituții de învățământ superior) și, ulterior, prin prelucrări primare ale datelor statistice realizate de autor.

¹² Universitatea din Craiova a fost înființată în anul 1966 prin includerea fostelor facultăți ale Institutului Agronomic, precum și a facultăților Institutului Pedagogic

Tabelul 2. Situația promovării și nepromovării pe centre universitare în perioada 1974-1988 (%)

Centrul universitar	Studenți promovați	Studenți nepromovați
Târgu Mureș	97	3
Bacău	96	4
Oradea	95	5
Hunedoara	94	6
Pitești	94	6
Baia Mare	94	6
Reșița	94	6
Suceava	93	7
Brașov	92	8
Constanța	91	9
Sibiu	91	9
Galați	91	9
Cluj-Napoca	91	9
Iași	90	10
Timișoara	90	10
București	89	11
Craiova	87	13
Petroșani	87	13
Ploiești	80	20

Sursa: Date statistice prelucrate pe baza AINS, „Învățământul superior la sfârșitul anului universitar din perioada 1974/1975 – 1988/1989”.

Pe de altă parte, institutele din Petroșani și Ploiești se plasau în rândul centrelor cu cele mai mari rate de nepromovare. Situația poate părea surprinzătoare din moment ce Institutul de Mine din Petroșani și Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești formau specialiști din domeniul petrolier și carbonier, de mare importanță pentru România, mai ales în anii 1980, când resursele energetice se aflau în centrul unor proiecte

(Hotărârea Consiliului de Miniștri – HCM – nr. 894 din 10 septembrie 1965) și făcea parte din rândul noilor universități create în timpul regimului comunist. Astfel, în anul 1962 a luat ființă prima universitate din perioada comunistă, Universitatea din Timișoara, rezultată din transformarea Institutul Pedagogic de 5 ani (HCM nr. 999 din 27 septembrie 1962), în 1971 a fost înființată Universitatea din Brașov prin fuzionarea Institutului Politehnic cu Institutul Pedagogic (DCS nr. 348 din 12 octombrie 1971), iar în 1974 Universitatea din Galați a devenit cea de-a șaptea universitate din România, după ce Institutul Politehnic a fost contopit cu Institutul Pedagogic de 3 ani (DCS nr. 105 din 20 martie 1974).

strategice. Pe de altă parte, bazinul de selecție al studenților la cele două instituții era mai redus, iar specializările prezentau particularități peste care tinerii treceau mai greu. Se adaugă, cel puțin în cazul institutului de la Petroșani, unele nereguli probate și sancționate¹³, care au viciat actul educațional. Este posibil să fi existat multe alte situații de acest fel, cu efecte asupra mediilor de final de an sau, și mai grav, al raportului dintre proporția promovării-nepromovării studenților. O altă cauză pentru situația din centrele universitare Petroșani și Ploiești poate fi și faptul că o parte dintre studenții acestor centre nu au dorit inițial să urmeze specializările respective, ei fiind admiși după ce eșuaseră în tentativa de a urma studiile într-o instituție din învățământul medico-farmaceutic sau artistic¹⁴. Cu alte cuvinte, o parte din rezultate pot fi explicate și prin deficiențele în orientarea candidaților în procesul de admitere, care au generat rezultate educaționale slabe, nefiind în mod particular o problemă a centrelor universitare respective, ci o problemă mai largă, a învățământului superior.

În partea superioară a topului nepromovabilității se aflau și marile centre (Cluj-Napoca, Iași, Timișoara și București), care reuneau numeroase domenii, precum: medico-farmaceutic, construcții, științe socio-umane, științe exacte, politehnic, arhitectură, artistic, educație fizică și sport.

La polul opus, cei mai mulți studenți promovați au fost la Institutul de Teatru Târgu Mureș – 98,8%, la Institutul de Arte Plastice Cluj-Napoca – 98,58%, la Conservatorul de Muzică și Arte Plastice Iași – 97,7%, la Institutul Medico-Farmaceutic Târgu Mureș – 97,69 și la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografie București – 97,22%.

În primele cinci instituții cu studenți care au avut cele mai multe medii între 9 și 10 se numărau: Institutul de Arte Plastice Cluj-Napoca – 74,14%, Institutul de Artă Teatrală și Cinematografie București – 63,69%, Institutul de Teatru Târgu Mureș – 60,07%, Conservatorul de Muzică Cluj-Napoca – 57,18% și Institutul de Arte Plastice București – 51,98%. Ca și în precedentul top, observăm că majoritatea instituțiilor cu cei mai

¹³ Vezi Matei Gheboianu, „Fraude în procesul de admitere la Institutul de Mine din Petroșani (1976-1978)”, în *Arhivele Olteniei*, serie nouă, nr. 27/2013, p. 193-200. O parte din documentele referitoare la situația din Petroșani pot fi consultate și din volumul de documente *Admiterea în învățământul superior din România între cerere socială și planificare economică. Documente (1969-1989)*, volum alcătuit de Marius Cazan (coord.), Matei Gheboianu (coord.), Valentin Maier, Vlad Pașca, Mirela Rotaru, București, Editura Universității din București, 2015.

¹⁴ Krausz Septimiu, „Concursul de admitere – test al orientării profesionale”, în *Forum – Revista Învățământului superior*, anul XI, nr. 11/1969, p. 26-29.

mulți studenți promovați, inclusiv cu medii între 9 și 10, erau din rândul institutelor de învățământ artistic¹⁵.

Instituțiile cu cei mai mulți studenți având mediile între 5 și 5,99 erau: Academia de Studii Economice București – 12,99%, Universitatea din Iași – 11,53%, Universitatea din Timișoara – 10,88%, Institutul Politehnic București – 10,44% și Universitatea București – 9,89%. Trei din primele cinci instituții cu studenți care abia promovau anul erau universități, între care și cele de la Iași și București. Situația merită studiată în detaliu, prin observarea nivelului promovării pe facultăți la finalul epocii comuniste, atunci când științele exacte cu aplicații industriale erau favorizate mai mult ca oricând. De exemplu, analizând situația Universității București, inclusă în topul instituțiilor cu cei mai numeroși studenți care promovau anul universitar cu medii între 5 și 5,99, observăm următoarele situații pe facultăți: la Facultatea de Drept erau 609 studenți, la Facultatea de Matematică 106 studenți, la Facultatea de Fizică 14 studenți, la Facultatea de Limba și Literatura Română (1974-1985) 93 de studenți, la Facultatea de Filologie (1986-1988) 14 studenți, la Facultatea de Istorie (1974-1976) 77 de studenți, la Facultatea de Filozofie (1974-1976) doar un student, la Facultatea de Istorie-Filozofie (din 1977) 16 studenți, la Facultatea de Biologie (1974-1985) 55 de studenți, la Facultatea de Geologie-Geografie (1974-1985, fără Secția de Inginerie Geologică și Geofizică) 20 de studenți, la Facultatea de Biologie, Geografie și Geologie (din 1986 fără Secția de Inginerie Geologică și Geofizică) doar cinci studenți, la Secția de Inginerie Geologică și Geofizică 16 studenți, la Facultatea de Limbi și Literaturi Romanice, Clasice și Orientale (1974-1976) cinci studenți, la Facultatea de Limbi și Literaturi Germanice (1974-1976) patru studenți, la Facultatea de Limbi și Literaturi Slave (1974-1976) trei studenți, la Facultatea de Limbi Străine (1977-1985) trei studenți¹⁶.

Date interesante rezultă din analiza particulară a Facultății de Drept. Perioada 1974-1988, pentru care am prelucrat datele, nu a fost constantă

¹⁵ Chiar și în cazul Conservatorului de muzică din București, care avea o cifră de școlarizare mare, oferind pentru anii 1980 un acces larg candidaților din învățământul artistic, observăm că, în perioada 1974-1988, instituția a avut, în medie, 414 studenți promovați și 72 studenți nepromovați, cu un număr sensibil mai mare de nepromovați în perioada 1974-1979 (în medie 173). Marea majoritate a studenților la forma de învățământ zi promovau anul universitar, doar la fără frecvență se observă aproape 10% de studenți care nu promovează.

¹⁶ Nu au mai fost prezentate și secțiile de pedagogie (biologie, matematică), care, însă, aveau foarte puțini studenți care terminau cu medii mici.

sub raportul rezultatelor la final de ani universitari. Media de 609 studenți cu note cuprinse între 5 și 5,99 a rezultat din proporția dintre media de 1.139 studenți cu note mici, existenți în intervalul 1974-1979, și cea de 255 studenți cu note similare pentru anii 1980. Diferențele de la un deceniu la altul, dacă ne raportăm doar la situația Facultății de Drept, ne consolidează ideea unei cercetări detaliate pe intervale mai mici, care pot completa tabloul general. Analiza poate fi defalcată și pe forme de studiu. Pentru ușurința prezentării datelor precizăm că cei mai mulți studenți cu medii între 5 și 5,99 studiau la fără frecvență (654 studenți). Cifrele mari de școlarizare la această formă de învățământ au dus la acoperirea necesităților de cadre specializate, dar au constituit și premisa admiterii unor candidați necorespunzători. Soluția creșterii cifrelor de școlarizare la învățământul fără frecvență (posibilitate rezervată doar candidaților care aveau deja un loc de muncă) a adus deservicii actului educațional.

Rezultatele obținute la finalul de an universitar la nivelul unei instituții de învățământ superior pot fi influențate de determinanți diverși și trebuie analizate în raport cu specializările, facultățile și formele de studiu existente. Au existat cazuri în care o singură specializare din cadrul instituției să „producă” un număr mare de studenți slab pregătiți și notați în consecință, la fel cum o anumită formă de învățământ să fie „responsabilă” de mediile mici din cadrul unității¹⁷. Doar analizele detaliate pot genera concluzii apropiate de adevăr¹⁸.

La fel de interesante sunt și situațiile statistice privind studenții nepromovați. Primele cinci instituții care au raportat cea mai mare rată de nepromovabilitate au fost Institutul de Petrol și Gaze Ploiești, cu 20,36% din totalul studenților de la sfârșitul anului universitar, Institutul de Educație Fizică și Sport București – 16,78%, Universitatea București – 16,3% și Academia de Studii Economice București – 14%.

Cei mai mulți studenți exmatriculați (care intrau în categoria mai largă a nepromovaților) se regăseau la Institutul de Subingineri Hunedoara – 46,92%, Institutul de Subingineri Reșița – 43,06% și Institutul de Teatru Târgu Mureș – 42,86%, în timp ce la Institutul de Arhitectură București, Conservatorul de Muzică Cluj-Napoca și Institutul Medico-Farmaceutic, dintre studenții nepromovați cei mai mulți erau cei declarați repetenți.

¹⁷ Este cazul învățământului fără frecvență la Facultatea de Drept din cadrul Universității din București.

¹⁸ Analiza datelor statistice pe centre universitare, inclusiv pe instituții de învățământ superior este și mai dificilă pentru perioada 1986-1988, atunci când modificările structurale realizate în direcția comasării au bulversat sistemul învățământului universitar.

O privire comparativă asupra tipurilor de instituții de învățământ superior (universități, institute etc.) pune în lumină noi aspecte. De exemplu, dintre cele șapte universități existente în perioada 1974-1988, Universitatea din Brașov a avut cea mai mare rată de studenți promovați (91,66%), urmată de Universitatea din Galați (90,76%), iar Universitatea din Craiova (86,58%) și cea din București (83,7%), pe cele mai scăzute. În orice caz, din totalul studenților înscriși în universități, în medie, peste 87% promovau anul universitar. În cazul celor patru politehnici (Cluj-Napoca, București, Iași și Timișoara), cei mai mulți studenți promovați au fost la Cluj-Napoca (93,17%) și cei mai mulți studenți nepromovați la Timișoara, 11,23%, în medie, peste 90% promovând anul universitar. În aceleași centre universitare funcționau și institute agronomice, la acestea înregistrându-se o rată și mai ridicată în rândul studenților promovați (94%), pe prima poziție plasându-se Institutul din Cluj-Napoca (95,91% din totalul studenților).

Alte două tipuri de instituții de învățământ superior aveau rate și mai mari de studenți promovați din totalul celor înscriși la finalul anului universitar. Astfel, cele șapte institute de învățământ artistic au avut în medie peste 95% de studenți promovați, la fel și cele cinci institute medico-farmaceutice (doar la Iași și Timișoara peste 6% din totalul studenților nu au promovat anul universitar).

Concluzii

În perioada 1974-1988, numărul studenților promovați a fost de aproape 90% din total. În perioada 1974-1979 au fost 11,52% studenți nepromovați, iar în 1980-1988, doar 9,57%, diferența fiind efectul scăderii cifrei de școlarizare în ansamblu, dar mai ales în domeniile de învățământ din afara perimetrului tehnic.

Peste jumătate din numărul studenților promovați încheiau anul universitar cu medii cuprinse între 7 și 8,99 și un procent de aproape 20% terminau cu medii între 9 și 10. De-a lungul perioadei analizate nu se poate observa decât o ușoară creștere a studenților cu medii mici (între 5 și 6,99), în special în detrimentul celor cu medii între 7 și 8,9. Între posibilele explicații pot fi: fie notarea mai severă, fie problemele de orientare școlară a candidaților în învățământul superior, pe fondul scăderii cifrelor de școlarizare (respingerea candidatului la instituția de învățământ dorită și admiterea la altă instituție). Cu toate acestea, numărul studenților nepromovați a scăzut în anii 1980, fenomen explicabil fie prin scăderea exigențelor, fie prin trierea mai severă a candidaților.

În ceea ce privește pe studenții nepromovați, observăm că statistica oficială menționează trei cauze pentru această situație: repetenția, exmatricularea și situația neîncheiată. Tipologiile menționate au evoluat în perioada analizată, în anii 1980 repetenția deținând ponderea (de la 45% în perioada 1974-1979, la 54% în 1980-1988).

În urma prelucrării datelor statistice raportate de instituțiile de învățământ superior la Institutul Național de Statistică (Direcția Centrală de Statistică în perioada comunistă) am ajuns la concluzii interesante privind centrele de învățământ superior care înregistrau cei mai mulți studenți promovați, nepromovați și cu medii la extreme. Cei mai mulți studenți promovați au fost la Institutul de Teatru din Târgu Mureș (98,8%), cei mai mulți studenți promovați cu medii între 5 și 5,99 la Academia de Studii Economice din București (12,99%), cei mai mulți studenți cu medii între 9 și 10 la Institutul de Arte Plastice Cluj-Napoca (74,14%) și cei mai mulți studenți nepromovați la Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești (20,36%).

Realizând analize pe tipuri de instituții, am ajuns la concluzia că învățământul superior artistic și cel de medicină și farmacie au avut cele mai mari rate de promovare. În general, la forma de învățământ la zi au fost mai mulți studenți care au promovat anul universitar decât la fără frecvență. Din punctul de vedere al dispunerii geografice, cele mai mari rate de promovare au fost la instituțiile din Ardeal: Universitatea din Brașov, Institutul Politehnic din Cluj-Napoca, Institutul Agronomic din Cluj-Napoca, Institutul Medico-Farmaceutic din Târgu Mureș și Institutul de Teatru din Târgu Mureș.

Analizele pe tipuri, centre și instituții de învățământ superior trebuie continuată printr-o cercetare statistică minuțioasă, care să ajungă la nivel de facultate și specializare. Doar în acest fel putem pune mai bine în lumină datele generale prezentate. În plus, situația tot mai complicată din învățământul superior din anii 1980, contracția structurală a societății din acea perioadă, comasările de facultăți și crearea artificială a unor specializări impun o asemenea cercetare.

Between Promotion and Repetition.
A Statistical Approach of Romanian Higher Education (1974-1988)
(Summary)

Keywords: *higher education, institutions, students, promotion, statistics*

After 1948 the higher education in Romania sustained many measures assuring its development, but also the control of the communist leaders. While the political influence never ceased, it created a suffocating pressure only in the 1950s with the purges of didactical staff and the prevalence of the soviet model in education in general, among other influences. Starting from the end of 1970s and throughout 1980s, the economical problems of Romania influenced also the evolution of higher education. Many measures aimed the structural contraction and reductions of study places in other sciences not related to industrial development, at least in the conception of communist leaders. I have tried to verify if these external factors have influenced in a way the educational results of the students (promotion rates and other related aspects) and what were the situation of the Romanian higher education centres and in comparision, of some of its institutions.